

Έρευνα διακοπών

ΕΙΔΟΣ

Δειγματοληπτική έρευνα

Στάδια δειγματοληψίας

Η Έρευνα Διακοπών είναι μια τριμηνιαία δειγματοληπτική έρευνα νοικοκυριών. Το δείγμα των νοικοκυριών για την έρευνα του έτους 2006 προκύπτει από το δείγμα της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού. Η Έρευνα Εργατικού Δυναμικού είναι μια ετήσια έρευνα νοικοκυριών με εναλλασσόμενο δείγμα, που καλύπτει τον πληθυσμό στον οποίο στοχεύει η Έρευνα Διακοπών. Το 1/6 του δείγματος της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού (περίπου 5.000 νοικοκυριά), το οποίο αντικαθίσταται αποτέλεσε το πλαίσιο για την επιλογή των 2.500 ερευνώμενων δειγματοληπτικών μονάδων.

Επιπροσθέτως, η Έρευνα Εργατικού Δυναμικού είναι μια δισταδιακή στρωματοποιημένη δειγματοληπτική έρευνα με πρωτογενή μονάδα δειγματοληψίας την επιφάνεια (ένα ή περισσότερα συνεχόμενα οικοδομικά τετράγωνα) και τελική μονάδα το νοικοκυριό. Ο δειγματοληπτικός σχεδιασμός της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού βασίστηκε στα στοιχεία της Απογραφής Πληθυσμού του έτους 2001.

Ο λόγος χρησιμοποίησης του δείγματος της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού για τη συλλογή των στατιστικών στοιχείων της Έρευνας Διακοπών ήταν η λειτουργική διευκόλυνση, το χαμηλό κόστος και η ευχέρεια δημιουργίας αντιπροσωπευτικού δείγματος με το απαιτούμενο μέγεθος.

Δειγματοληπτική μονάδα

Μονάδα έρευνας είναι το ιδιωτικό νοικοκυριό και όλα τα μέλη του.

Σχέδιο δειγματοληψίας

Στην έρευνα εφαρμόζεται η δισταδιακή στρωματοποιημένη δειγματοληψία επιφανειών. Πρωτογενής μονάδα έρευνας είναι η επιφάνεια (ένα ή περισσότερα συνεχόμενα οικοδομικά τετράγωνα) και δευτερογενής μονάδα έρευνας είναι τα νοικοκυριά με μέλη που ανήκουν στον ερευνώμενο πληθυσμό. Η τελική μονάδα έρευνας είναι όλα τα μέλη του υπό έρευνα νοικοκυριού.

Η μονάδα επιφάνειας ορίζεται από τμήμα μιας κατοικημένης περιοχής που οριοθετείται από τεχνητά ή φυσικά σύνορα, τα οποία είναι σαφώς σχεδιασμένα και αναγνωρίσιμα όταν χρησιμοποιείται ένας χάρτης της περιοχής. Μια τέτοια μονάδα μπορεί να αποτελείται από ένα ή περισσότερα συνεχόμενα οικοδομικά τετράγωνα ή από μέρος μιας επαρχιακής περιοχής με σαφή σύνορα. Για τη μείωση του κόστους, αλλά και του χρόνου διεξαγωγής των εξωτερικών εργασιών της έρευνας, το μέγεθος των μονάδων επιφάνειας προσδιορίστηκε κατά προσέγγιση σε 50 και 70 νοικοκυριά στις 13 Περιφέρειες (NUTS II) και τις περιφέρειες των δύο μεγάλων πόλεων αντίστοιχα.

Κριτήρια στρωμάτωσης και υπο – στρωμάτωσης του πληθυσμού

Πρώτο κριτήριο στρωμάτωσης του ερευνώμενου πληθυσμού είναι η γεωγραφική διαίρεση της Χώρας. Σε κάθε περιφέρεια (NUTS II), η στρωμάτωση των νοικοκυριών πραγματοποιήθηκε κατανέμοντας τα Δημοτικά και Κοινοτικά Διαμερίσματα στα οποία ανήκουν ανάλογα με το βαθμό αστικότητας (αστικές, ημιαστικές και αγροτικές περιοχές). Εκτός των Πολεοδομικών Συγκροτημάτων των δύο Μεγάλων Πόλεων (Περιφέρεια Πρωτεύουσας και Πολεοδομικό Συγκρότημα Θεσσαλονίκης), η στρωμάτωση κατά βαθμό αστικότητας έγινε ως εξής:

Αστικές	Στρώμα	1	Πολεοδομικά συγκροτήματα και Δήμοι με πληθυσμό πάνω από 10.000 κατοίκους
Ημιαστικές	Στρώμα	2	Δημοτικά και Κοινοτικά Διαμερίσματα με πληθυσμό 2.000–9.999 κατοίκους *
Αγροτικές	Στρώμα	3	Κοινοτικά Διαμερίσματα με πληθυσμό μέχρι 1.999 κατοίκους *

* Διευκρίνιση: Δημοτικά και Κοινοτικά Διαμερίσματα των οποίων ο *πολυπληθέστερος οικισμός* αποτελείται από τον αναγραφόμενο πληθυσμό στα παραπάνω στρώματα.

Η Περιφέρεια Πρωτεύουσας χωρίστηκε σε 31 στρώματα ίσου περίπου μεγέθους (ίσος αριθμός νοικοκυριών) με βάση τους καταλόγους πλαισίου με τα οικοδομικά τετράγωνα των Δήμων και λαμβάνοντας υπόψη κοινωνικοοικονομικά κριτήρια. Όμοια το Πολεοδομικό Συγκρότημα Θεσσαλονίκης χωρίστηκε σε 9 ίσου μεγέθους στρώματα. Τα

Πολεοδομικά Συγκροτήματα των δύο Μεγάλων Πόλεων αποτελούν το 40% του συνολικού πληθυσμού και κατέχουν ακόμα υψηλότερο ποσοστό σε κάποιες κοινωνικοοικονομικές μεταβλητές.

Μέγεθος και κριτήρια κατανομής του δείγματος

Το μέγεθος του τριμηνιαίου δείγματος είναι 2.500 νοικοκυριά που ανήκουν σε 440 πρωτογενείς μονάδες δειγματοληψίας.

Διαδικασία επιλογής του δείγματος

Το δείγμα των ιδιωτικών νοικοκυριών και τα μέλη που πληρούν τις προϋποθέσεις της έρευνας επιλέγονται σε δύο στάδια.

Συγκεκριμένα, οι πρωτογενείς μονάδες επιλέγονται συστηματικά από το πλαίσιο σε κάθε τελικό στρώμα (= Γεωγραφική Περιφέρεια x Αστικότητα) με πιθανότητα ανάλογη του αριθμού των ιδιωτικών νοικοκυριών στις επιφάνειες (σύμφωνα με τα στοιχεία της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού).

Στο δεύτερο στάδιο, σε κάθε επιλεγμένη πρωτογενή μονάδα επιλέγεται ένα συστηματικό τυχαίο δείγμα νοικοκυριών από τον ενημερωμένο κατάλογο νοικοκυριών.

Τα στάδια δειγματοληψίας περιγράφονται παρακάτω:

1^ο στάδιο δειγματοληψίας

Η πρωτογενής μονάδα τάξεως i του στρώματος h έχει πιθανότητα επιλογής ανάλογη του μεγέθους του ερευνώμενου πληθυσμού (σύμφωνα με τα στοιχεία του Εργατικού Δυναμικού), όπως περιγράφεται από την ακόλουθη σχέση:

$$P_{hi} = \frac{N_{hi}}{N_h}, \text{ όπου}$$

N_{hi} : Ο αριθμός των νοικοκυριών (από την Έρευνα Εργατικού Δυναμικού) στην πρωτογενή μονάδα hi

N_h : Ο αριθμός των νοικοκυριών στο στρώμα h

2^ο στάδιο δειγματοληψίας

Από τα N_{hi} νοικοκυριά επιλέγεται με ίσες πιθανότητες ένα δείγμα n_{hi} νοικοκυριών.

Καθένα από τα n_{hi} νοικοκυριά έχει την ίδια πιθανότητα να επιλεγεί και η πιθανότητα

αυτή είναι ίση με $\frac{n_{hi}}{N_{hi}}$. Για να είναι ο εκτιμητής Y_h του συνόλου των στρωμάτων (για

οποιοδήποτε χαρακτηριστικό) αυτοσταθμιζόμενος, το n_{hi} ορίζεται από την ακόλουθη

σχέση: $n_{hi} = \frac{N_{hi}}{a_h}$, όπου $n_h = \sum_i n_{hi}$ και a_h είναι ο αριθμός των πρωτογενών

μονάδων στο στρώμα h .

Εκτίμηση των χαρακτηριστικών της έρευνας

Έστω h ένα από τα τελικά στρώματα νοικοκυριών (Τελικό στρώμα = Γεωγραφική Περιφέρεια X Αστικότητα), το οποίο λαμβάνει τις ακόλουθες τιμές $h = 1, 2, \dots, H$ (όπου $H = 79$). Σε κάθε τελικό στρώμα (έστω h), αν η στατιστική πληροφορία επιλέχθηκε από ένα δείγμα n'_h νοικοκυριών, ο αναγωγικός συντελεστής του νοικοκυριού τάξεως i ορίζεται από την ακόλουθη σχέση:

$$W_{hi} = \frac{N_h}{n_h} \cdot \frac{1}{r_h} t_{hi} \quad \text{όπου:}$$

N_h : Ο αριθμός των νοικοκυριών στο στρώμα h

n_h : Το αρχικό μέγεθος δείγματος νοικοκυριών στο στρώμα h

$\frac{N_h}{n_h}$: Η αντίστροφη αρχική πιθανότητα επιλογής του δείγματος νοικοκυριών στο

στρώμα h

$r_h = \frac{n'_h}{n_h}$: Το ποσοστό απόκρισης των νοικοκυριών του δείγματος στο στρώμα h

t_{hi} : Διορθωτικός συντελεστής που προσαρμόζει τους αναγωγικούς συντελεστές των νοικοκυριών με τέτοιο τρόπο ώστε οι εκτιμήσεις των διαφόρων χαρακτηριστικών να συμπίπτουν με τα πληθυσμιακά σύνολα. Οι βοηθητικές μεταβλητές που χρησιμοποιούνται για το σκοπό αυτό είναι το μέγεθος του νοικοκυριού (1, 2, 3, 4 ή 5+ μέλη) για τον προσδιορισμό των τάξεων και ο εκτιμημένος πληθυσμός κατά φύλο και ηλικία. Ο τελευταίος θα πρέπει να συμπίπτει με τον πληθυσμό που προκύπτει από την προβολή δημογραφικών στατιστικών στοιχείων της περιόδου αναφοράς (απογραφή πληθυσμού, γεννήσεις, θάνατοι, μετανάστευση).